

Zeldzame broedvogels in 1999

■ *Ieder najaar komen de districtscoördinatoren van SOVON bij elkaar en worden de eerste resultaten van het afgelopen broedseizoen op tafel gelegd. Tot op heden stromen stapels LSB-formulieren binnen en heeft menig DC al enkele belronden achter de rug. Hoog tijd om een eerste overzicht van zeldzame broedvogels in Nederland van het afgelopen voorjaar te maken.*

Gunstige weersomstandigheden

Voor het tweede opeenvolgende jaar werd het voorjaar voorafgegaan door een zachte, natte winter. Uiterwaarden, boezemlanden, heidegebieden; allen kwamen ze uiterst nat uit de winter. Dat belooft het één en ander! Wat volgde was een warm voorjaar met dermate gunstige weersomstandigheden dat een beetje vogelaar zo waar iedere dag in staat gesteld werd eropuit te trekken.

De zachte weersomstandigheden van afgelopen winter speelden vanzelfsprekend enkele vorstgevoelige soorten in de kaart. Het beeld van de Roerdomp is landelijk nog niet compleet, maar de eerste tekenen lijken gunstig. Uit Flevoland worden opnieuw een kleine 40 territoria gemeld. Ook de berichten uit Friesland klinken goed. Alleen al het Lauwersmeergebied was goed voor 12 territoria en ook het aantal territoria in enkele grote laagveenmoerassen en rond meren lag in het Friese hoger. De IJsvogel werd in de strenge winters van 1995/96 en 1996/97 een gevoelige tik toegebracht, maar enig herstel lijkt zichtbaar. Op de Veluwe werden reeds zeven territoria gemeld tegenover twee vorig jaar en ook in de Achterhoek lijkt sprake van een toename. Hier worden inmiddels ook weer hogere aantallen Grote Gele Kwikstaarten gemeld, voornamelijk rond Winterswijk en Aalten. In Twente heeft de tweede zachte winter niet voor een toename gezorgd. Daar lijkt het aantal territoria rond de 30 te blijven steken.

Natte omstandigheden pakken veelal goed uit voor de Geoorde Fuut. In Zuid-Holland is sprake van een goed jaar, zo ook in Drenthe. In die laatste provincie werden tenminste 120 paren vastgesteld, nog nooit waren er zo veel. In de Groote Peel was 1999 een topjaar, terwijl in Friesland eerder sprake was van afname van de soort.

Ups en downs

Na de spectaculaire aantallen Kwartelkoningen in 1998, met name in Groningen, Drenthe en Overijssel, is

een flinke pas op de plaats in 1999 niet meer dan logisch. In Drenthe werden tot nu toe amper 15 territoria gemeld en ook in Groningen zal het aantal fors lager liggen. Verrassend is dat de soort het langs de grote rivieren bijna net zo goed deed als vorig jaar. Al meer dan 40 territoria werden hier aan het papier toevertrouwd.

De Grauwe Kiekendief beleefde opnieuw een goed jaar. De Werkgroep Grauwe Kiekendief meldt 34 paren, die tegen de 50 jongen deden uitvliegen! Buiten de 24 paren in het noorden en oosten van Groningen werden vier in het Friese deel van het Lauwersmeer vastgesteld, één in de Drentse veenkoloniën en vijf in Flevoland. Voor de Bruine Kiekendief klinken de geluiden over 1999 minder positief. Het was niet zozeer het aantal paren dat lager was, maar de broedresultaten leken o.a. in Groningen en Friesland matig tot slecht. De afname van de Blauwe Kiekendief in het Waddengebied zette door. Op Ameland werden nog maar acht paren vastgesteld, waarvan slechts vijf succesvol. De ringgroep op Ameland meldt overigens wel dat de broedresultaten met 16 uitgevlogen jongen aanzienlijk beter waren dan in 1998 toen maar negen stuks uitvlogen. Het aantal paren van de Velduil op Ameland bleef steken op zeven. Er werden slechts acht nestjongen aangetroffen.

Korhoenders komen alleen nog voor op de Sallandse Heuvelrug. Slechts 23 hanen werden vastgesteld. Verrassend was hier het aantal van 43 Nachtzwaluwen, een gevolg van biotoopuitbreiding. Hoewel het beeld bij deze soort sterk onderhevig is aan telinspanningen, lijkt in Drenthe en op de Veluwe sprake te zijn geweest van een goed jaar. Ook de Grauwe Klauwier nam op de centrale Veluwe toe. In het Bargerveen ging het aantal paren over de 130 en elders in Drenthe werden er ook nog eens zo'n 20 vastgesteld.

De jaarlijkse krenten

Op de Maasvlakte en bij IJmuiden werden in totaal 5 mengparen Geelpootmeeuwen vastgesteld. Steltkluten werden o.a. broedend vastgesteld in de Hoeksche Waard, in het oosten van Groningen en in het Lauwersmeer. Maar liefst 4-6 paren Roodhalsfuten, waarvan verschillende met jongen, werden vastgesteld in Drenthe, terwijl er ook mogelijke broedgevallen werden geconstateerd in het oosten van Noord-Brabant en op Schiermonnikoog. Meldingen van Rode Wouwen lijken uitsluitend overzomeraars te betreffen, zoals bij Lochem in de Achterhoek en rond Heerenveen/Beetsterzwaag in Friesland. Voor Woudaapje en Kwak lijkt 1999 een mager jaar. Woudaapjes werden gemeld uit Noord-Brabant en in het rivierengebied, maar lijken elders ontbroken te hebben. Meldingen van Kwakken blijven beperkt tot het centrum van Rotterdam (deze vogels foerageren in diergaarde Blijdorp) en het rivierengebied. De enige melding van Grote Zilverreigers komt uit de Oostvaardersplassen. Het beeld van de Kleine Zilverreiger is nog niet compleet, maar het gaat om meerdere paren, met een verrassend en succesvol broedpaar op Schiermonnikoog. Hoppen werden op meerdere plekken aangetroffen, zoals in Twente, het oosten van Noord-Brabant en op de Veluwe. In verschillende gevallen gedroegen ze zich territoriaal. De verwachte opmars van de Middelste Bonte Specht zette (nog?) niet door. Speciaal onderzoek in samenwerking met IBN/DLO en de Vogelstudiegroep Limburg leverde max. 10 paren op. Fraai waren de meldingen van Japanse Nachtegalen, slepend met nestmateriaal bij Diemen, het succesvolle broedgeval van de Roodgesterde Blauwborst in Oost-Groningen, de Graszanger op de Makumer Noordwaard en de Krekelszanger in de Wieden.

Tja, en dan hebben we het nog niet eens gehad over baltende Kraanvogels in het Fochteloërveen, een roepende Ruigpootuil bij Norg, de opkomst van de Brandgans als broedvogel, de vestigingen van de Grote Mantelmeeuw, Dwergmeeuwen op de Friese IJsselmeerkust en in het Lauwersmeer, en meer van dat moois. Wie nog waarnemingen heeft liggen voor het LSB, stuur ze op naar SOVON en houd de districtsnieuwsbrieven in de gaten!

Romke Kleefstra